Väylävirasto
Trafikledsverket

Lausunto

VÄYLÄ/8386/Vv-00.00.05/2025

19.11.2025

Eduskunta
Suuri valiokunta
suV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntö:

E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi;

U 52/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta vuosiksi 2028–2034, asetuksen (EU) 2024/1679 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta

E 73/2025 vp Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt Väylävirastolta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä komission tiedonannosta sekä ehdotuksista vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi (E 73/2025 vp) sekä vuosien 2028–2034 Verkkojen Eurooppa -ohjelmasta (U 52/2025 vp). Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua annetuista eduskuntakirjelmistä ja toteaa, että sillä on ollut mahdollisuus kommentoida em. U-kirjeen valmistelua. Väylävirasto yhtyy em. eduskuntakirjelmissä esitettyihin valtioneuvoston kantoihin.

Väylävirasto näkee EU:n tulevan rahoituskehyksen (MFF) merkittävänä kokonaisuutena liikenteen, sotilaallisen liikkuvuuden ja EU:n digitaalisen johtajuuden edistämisessä. Etenkin sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusmahdollisuudet ovat myönteiset ja monipuoliset tulevalla rahoituskaudella ja pitävät sisällään Suomelle tärkeitä kohteita. Kaksikäyttöisyys sisältyy vahvasti komission ehdotuksen eri osa-alueisiin ja näin esimerkiksi puolustuksen vahvistamiseen liittyvät toimet vahvistavat samalla liikenneinfrastruktuurin kehittämistä.

Väylävirasto tukee valtioneuvoston näkemystä siitä, että erityistä huomiota tulee kiinnittää Suomen saavutettavuuteen ja ainutlaatuiseen asemaan itäisenä ulkorajavaltiona. Virasto tukee niin ikään valtioneuvoston näkemystä, jonka mukaan on tärkeää, että tulevalla rahoituksella voitaisiin vastata sekä sotilaallisen liikkuvuuden kansallisiin että rajat ylittäviin tarpeisiin yhtenäisellä ja nyt esitettyä korkeammalla EU-rahoitusosuudella. Näemme valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että sotilaallisen liikkuvuuden osalta on keskeistä, että tulevaa rahoitusta voitaisiin kohdentaa siirtymään yleiseurooppalaiseen raideleveyteen.

Lausunto

VÄYLÄ/8386/Vv-00.00.05/2025

19.11.2025

Komissio ehdottaa rahoituskehyksen merkittävää rakenteellista yksinkertaistamista ja uudistamista. Väylävirasto tukee valtioneuvoston näkemystä siitä, että rahoituskehyksen eri instrumenttien tulee täydentää toisiaan tarkoituksenmukaisesti, ja EU-rahoitusta tulee voida Suomessa hyödyntää liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta merkittäviin tarpeisiin. Väylävirasto tukee valtioneuvoston tavoin komission näkemystä joustavuuden lisäämiseksi ja hallinnollisen taakan ja kustannusten vähentämiseksi.

MFF-ehdotuksen mukaan liikenteen rahoitus jakaantuisi ainakin kolmeen, osittain päällekkäiseen, instrumenttiin aiemman yhden sijaan, mikä saattaa lisätä hallinnollista taakkaa. Verkkojen Eurooppa (CEF) liikenteen ohjelmasta rahoitettaisiin pääasiallisesti vain jäsenvaltioiden rajat ylittäviä yhteishankkeita. CEF sotilaallisen liikkuvuuden ohjelmasta rahoitetaan sotilaallisen liikkuvuuden käytävien hankkeita. Muut TEN-T-verkolla sijaitsevat kansalliset hankkeet voitaisiin rahoittaa jäsenvaltiokohtaisesta NRP-suunnitelmasta, joten suunnitelman merkitys on liikenteen EU-rahoituksen näkökulmasta merkittävä. Liikenne olisi lisäksi mainittu kilpailukykyrahastossa mm. jakeluinfran ja digitalisaation osalta.

Väylävirasto katsoo valtioneuvoston tavoin, että komission ehdotus kilpailukykyä tukevien ohjelmien yhdistämiseksi yhdeksi laajaksi kokonaisuudeksi on oikeasuuntainen. Väylävirasto pitää merkittävänä ehdotetun Euroopan kilpailukykyrahaston roolia ja rahaston yleistä tavoitetta vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, erityisesti strategisilla aloilla ja EU:lle kriittisissä teknologioissa.

U 52/2025 vp Verkkojen Eurooppa -rahoituksen osalta Väylävirasto toteaa seuraavasti:

Verkkojen Eurooppa -ohjelman (CEF) sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksella kehitettäisiin liikenneinfrastruktuurin kaksoiskäyttöisyyttä keskittyen neljään EU:n ensisijaiseen sotilaallisen liikkuvuuden käytävään (17,7 mrd €, vuoden 2025 tasossa 15,7 mrd. €). Väylävirasto on tyytyväinen esitettyyn sotilaallisen liikkuvuuden painotukseen ja CEF-rahoituksen lisäämiseen sotilaallisen liikkuvuuden käytäville ja näkee tässä Suomen CEF-saannon kannalta merkittävää potentiaalia, sillä rahoituksen määrä on kymmenkertaistunut aiempaan rahoituskauteen nähden ja tukikelpoinen verkko on laaja. Jotta voimme hyödyntää tulevan rahoituskauden potentiaalin täysimääräisesti, tulee sotilaallisten liikkuvuuden hankkeiden suunnittelua edistää etupainotteisesti. Tämä mahdollistaa tuen hakeminen ajoittamisen rakentamisvaiheeseen, jolloin voidaan maksimoida haettavan tuen määrä. Jäsenmaat ovat jo yhteistyössä komission kanssa määritelleet merkittäviä sotilaallisen liikkuvuuden tarpeita näillä käytävillä ja tarvelistalla on tunnistettu mm. eurooppalaisen raideleveyden jatkaminen Suomeen. Rahoitusta Suomen maantiehankkeisiin olisi saatavilla valtioneuvoston arvion mukaan lähinnä vain sotilaallisen liikkuvuuden tarpeisiin.

CEF-ohjelman yleisen liikenteen osalta painotus olisi rajat ylittävissä hankkeissa sekä hankkeissa, jotka liittyvät älykkään, häiriönsietokykyisen, vähähiilisen ja kestävän TEN-T-verkon valmiiksi saattamiseen (33,8 mrd €, vuoden 2025 tasossa 29,9 mrd €). Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että kansallisesti merkittävät hankkeet, joilla toimeenpannaan TEN-T-asetusta ja joilla ei ole rajat ylittävää tai sotilaallisen liikkuvuuden kehittämistä koskevaa ulottuvuutta, eivät kuulu liikenteen CEF-asetusehdotuksen rahoituksen piiriin.

Lausunto

VÄYLÄ/8386/Vv-00.00.05/2025

19.11.2025

Valtioneuvosto toteaa edelleen, että asetusehdotus siirtää selkeästi yleisen liikenteen rahoituksen kohdistumista Keski-Eurooppaan, jossa rajat ylittäviä yhteyksiä on enemmän kuin unionin reuna-alueilla.

Väylävirasto puoltaa U-kirjeessä valtioneuvoston näkemystä, jonka mukaan pidetään riittämättömänä, että liikenteen rahoitusta ohjaavassa liitteessä Suomen ainoaksi yhteydeksi on tunnistettu osuus Uumaja–Luulaja–Oulu. Liitteenä oleva listaus rajat ylittävistä yhteyksistä on rakennettu raideyhteyksien pohjalta. Vaikka esityksen mukaan liikenteen rahoitustaso Euroopan tasolla nousee huomattavasti nykyisestä, liikenteen rahoitusta on haettavissa huomattavasti aiempaa rajatummin, mikä vähentää jatkossa merkittävästi Suomen valtion väyläverkon hankkeille haettavan CEF-liikennetuen määrää.

CEF-ehdotuksessa tulisi huomioida valtioneuvoston kannan mukaisesti Suomen erityisolosuhteet ja sijainti unionin itälaidalla, jossa rajat ylittäviä maayhteyksiä muiden jäsenvaltioiden kanssa on hyvin vähän. Rajat ylittävä ulottuvuus tulisi laajentaa koskemaan Suomen osalta laajemmin eurooppalaisia liikennekäytäviä, jotta valtakunnallisen liikennejärjestelmän kannalta kriittisimmät tarpeet olisivat ohjelman rahoituksen piirissä ja näin Suomi olisi rahoituksen osalta mahdollisimman tasavertaisessa asemassa suhteessa muihin EU-maihin.

Näemme valtioneuvoston tavoin Suomen kannalta tärkeänä, että rahoituksella voitaisiin vastata mahdollisimman laajasti sekä sotilaallisen liikkuvuuden kansallisiin että rajat ylittäviin tarpeisiin yhtenäisellä ja nyt esitettyä korkeammalla EU-rahoitusosuudella ja että myös muihin kuin sotilaallisen liikkuvuuden liikennehankkeisiin sovellettaisiin yhtä, yhtenäistä EU-rahoitusosuutta.

Väylävirasto myös puoltaa U-kirjeessä esitettyjä näkemyksiä jäänmurron tärkeyden huomioimisesta Verkkojen Eurooppa -ohjelmassa Euroopan huoltovarmuuden, turvallisuuden ja sisämarkkinoiden toiminnan näkökulmasta.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Väylävirastossa asian on ratkaissut toimialajohtaja Mirja Noukka ja esitellyt johtava asiantuntija Inna Berg.

Jakelu Suuri valiokunta

Tiedoksi Väylävirasto, kirjaamo
Väylävirasto, johtoryhmä

Väylävirasto

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency´s service for electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	**Inna Berg**
Allekirjoitusaika	19.11.2025 10:13
Allekirjoittaja	**Mirja Noukka**
Allekirjoitusaika	19.11.2025 10:34

ASIAKIRJAT

Asiakirja	SuV_Väyläviraston lausunto MFF CEF 19.11.2025.pdf